

UMEÅ UNIVERSITET

ATT LEDA SJUKVÅRDEN VID SKADEHÄNDELSE I TUNNELMILJÖ

Erfarenheter från Oslo

Johan Hylander, Britt-Inger Saveman, Ulf Björnstig, Lina Gyllencreutz

2019

Institutionen för kirurgisk och perioperativ vetenskap, Kunskapscentrum för katastrofmedicin

Inledning

Stora olyckor utgör en utmaning för blåljusmyndigheterna (ambulans, räddningstjänst, polis). Vid händelser i tunnlar är miljön en försvärande faktor. Eftersom det i Sverige inte finns särskilt många vägtunnlar, är erfarenheten från stora olyckor i sådan miljö relativt begränsad. Därför åkte representanter från Kunskapscentrum för Katastrofmedicin Umeå till Oslo på studiebesök och träffade den grupp som arbetar med olyckor i tunnelmiljö. I Oslo arbetar representanter från blåljusmyndigheterna och andra statliga myndigheter såsom Statens vegvesen tillsammans både förebyggande och operativt. Det framkom även att ambulansverksamheten använder sig av en speciell insatschef. Detta är ett koncept som inte finns i Sverige och därför behövde utforskas. I juni 2018 gjordes därför en förnyad resa till Oslo för att intervjua dessa insatschefer.

UMEÅ UNIVERSITET

Ambulanspersonalens uppgift vid en skadehändelse i tunnelmiljö

När den första ambulansen kommer fram till skadeplatsen i tunneln börjar ambulanspersonalen strukturera upp arbetet. De bedömer antalet skadade och döda samt vem som ska till sjukhus först och om det behövs flera ambulanser för att ta hand om de skadade. Om skadade personer sitter fastklämda i ett fordon kan räddningstjänsten behöva klippa sönder fordonet för att kunna ta ut de skadade. Om det är mycket trafik på och bredvid skadeplatsen kan polisen behöva leda om trafiken. Samarbetet mellan blåljuspersonalen är därmed mycket viktig. Vid en mindre omfattande skadehändelse är ambulanspersonalen självgående, men vid en stor skadehändelse med många skadade av olika grad, har de hjälp av en insatschef med särskild utbildning och träning.

Syfte

Syftet med studien var att undersöka hur insatscheferna för ambulansverksamheten i Oslo jobbade på skadeplats vid större händelser i tunnlrar.

Metod

Vi intervjuade sex insatschefer som arbetar inom ambulansverksamheten i Oslo. Insatscheferna fick svara på ett antal frågor, bl.a. vad de tänkte på väg fram till skadehändelsen, hur arbetet genomfördes på skadeplatsen och hur tankarna gick efter insatsen. Vad som sagts under intervjuerna skrevs ordagrant ner, men texten avkodades så att det inte gick att härleda vem som sagt vad. Efter detta lästes varje intervju i sin helhet. För att få en första förståelse för materialet och identifiera viktiga delar ur intervjuerna skrevs korta referat från varje intervju. De utskrivna intervjuerna analyserades med kvalitativ innehållsanalys*. Detta innebär att meningsenheter (meningar som svarade mot syftet) togs ut. Dessa

UMEÅ UNIVERSITET

kortades ner och kodades. Koder med liknande innehåll sattes sedan ihop till underkategorier och dessa sattes i sin tur ihop till kategorier.

Tabellen visar ett exempel på hur vi gick tillväga.

Citat	Meningsenhet	Kod	Underkategori
Det är viktigt att vara trygg och lita på varandra oberoende av vilken organisation man tillhör, då törs jag gå och fråga efter hjälp.	Viktigt att känna sig trygg för att våga göra vissa saker.	Trygghet	Känsla av trygghet och säkerhet

Resultat

En gemensam lägesbild hos alla inblandade organisationer, från insatschefen för ambulansen på skadeplatsen till ledningen på sjukhuset och inte minst mellan blåljusmyndigheterna underlättade arbetet på skadeplats. Den gemensamma lägesbilden löpte som en röd tråd genom hela arbetet. Insatschefen för ambulansen hade i uppgift att stödja personalen i den första ambulansen på plats i ledningsarbetet och att vara delaktig i det medicinska omhändertagandet. Det framkom att insatschefen hade god kännedom om sin personal, fördelade sin personal efter behov och använde ett säkerhetstänk så ambulanspersonalen inte utsattes för onödig risk.

Insatscheferna från räddningstjänst, ambulans och polis samarbetar på skadeplatsen. I början på insatsen har de ett gemensamt möte för att upprätta en plan för skadeplatsarbetet så att alla inblandade vet vad som ska göras. Den information som kommer fram vid detta möte vidarebefordras till respektive organisations personal. Detta ger en gemensam lägesbild, vilket leder till att

UMEÅ UNIVERSITET

missförstånd och konflikter kan undvikas. Det fanns även utmaningar med att få samarbetet mellan organisationerna att fungera. En av dessa var att det på grund av många larm var svårt att få tid att träffas på arbetstid. Om det fanns tid över mellan larmen nyttjades den till en kopp kaffe med exempelvis räddningstjänsten för att dela erfarenheter med varandra. Samarbetet försvårades ytterligare av att flera av de intervjuade upplevde att ledningen inom ambulanssjukvården inte riktigt lyssnade när personalen kom med idéer.

De intervjuade efterfrågade möjligheten att träna ledningsarbete och omhändertagande i tunnelmiljö, helst tillsammans med både polis och räddningstjänst. För att samarbetet mellan blåljusorganisationernas insatschefer ska vara så bra som möjligt krävs god personkännedom, ett "kjennskap". För att åstadkomma detta träffades insatscheferna från de olika blåljusmyndigheterna efter jobbet och umgicks under mer avslappnade former. Särskilda arbetsgrupper upprättades med fokus på olika skadehändelser och miljöer såsom en olycka i tunnel eller en flygkrasch för att kunna utbyta erfarenheter.

Vad denna studie tillför

En insatschef för ambulanssjukvården med stödjande och/eller ledande funktion är något som inte i större grad diskuterats i Sverige. Denna studie tillför en inblick i insatschefernas arbete i Oslo. Viktiga egenskaper för insatschefen utkristalliseras också, såsom kunskap om särskilda riskobjekt som tunnlar och kännedom om närområdet och dess risker.

*Vill man läsa mer om de kvalitativa innehållsanalysen så beskrivs den i nedanstående artikel: Graneheim UH, Lundman B. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. Nurse Education Today. 2004;2:105-112.

UMEÅ UNIVERSITET